

Posudek vedoucí práce na magisterskou diplomovou práci

Lenky Zvolské:

Současný diskurz sexuální výchovy na základní škole v České republice

Předkládaná diplomová práce Lenky Zvolské patří podle mého názoru celkově do kategorie velmi aktuálních, nicméně průměrných prací. Svým pojetím a zpracováním není v kontextu ostatních diplomových prací katedry genderových studií výrazně vybočující ani pozitivním, ani negativním směrem. Jedná se o práci standardní, solidní a dobře připravenou, která se vyznačuje (na magisterskou úroveň) poměrně jednoduchými hlavními argumenty; dobrou a konsistentní strukturou; adekvátně a v určitých aspektech velmi dobře zpracovanou teoreticko-koncepční částí (a to jak s ohledem na práci s genderovými koncepty, tak zejména s ohledem na představení a rozpracování tématu sexuální výchovy v českém vzdělávacím systému, což považuji za jednu z nejsilnějších stránek práce); přínosnou empirickou částí, založenou na solidně zpracované diskurzivní analýze dvou vybraných stěžejních dokumentů a podle mého názoru vcelku zdařile (i když nevytěženě) zpracovanou interpretací dané analýzy. Vzhledem k tomu, že kritický komentář a výtky jsou prací a povinností oponenta či oponentky, ve svém posudku vedoucí práce se zaměřím zejména na silné a pozitivní aspekty práce a její zasazení do širšího kontextu celého procesu výběru, výzkumu a psaní diplomové práce.

Hned v úvodu považuji za důležité vyzdvihnout a ocenit, že autorka pracovala velmi samostatně a iniciativně. Na komentáře a připomínky v průběhu přípravy a psaní práce reagovala aktivně a zejména v posledních několika měsících a týdnech před odevzdáním se podle mého názoru předkládaná práce velmi posunula kupředu, hlavně co se týče organizace a struktury práce a propracování analytické části.

Stylisticky je práce pečlivě připravená, formálně jí nic nechybí a citační aparát i jeho zpracování je adekvátní, i když se jistě dá diskutovat o formě odkazování a integraci důležitých informací, jež by měly být spíše součástí hlavního textu práce, do odkazů pod čarou. V práci se nicméně střídají argumentačně a hlavně formulačně trochu jednoduchá místa s neotřelými a inspirativními argumenty a závěry, jež by stálo za to více formulačně a argumentačně propracovat, aby vynikly jejich kvalita a přínos (toto se dle mého názoru týká zejména genderového rozpracování kritické diskurzivní analýzy obou vybraných dokumentů). Teoreticky a kontextuálně je práce zpracovaná podle mého názoru zcela adekvátně, i když se zde střídají velmi dobré pasáže s průměrnými odstavci a formulacemi.

Teoretické části práce se dá, stejně jako velké většině studentských prací, jistě vytknout určitá těžkopádnost a schématicčnost spojená se snahou ukázat znalost a relevanci představovaných teorií a konceptů. Jako spíše problematické vidím nekritické odkazování a provazování vzájemně nekompatibilních zdrojů vycházejících z odlišných paradigmatických východisek, jež ve výsledném celku podkopávají autorčin deklarovaný konstruktivistický přístup (zde mám na mysli zejména práce české sexuologické školy, od Petra Weisse po Antonína Brzka a Jaroslava Pondělíčkovou-Mašlovou, které jsou dnes již velmi zastaralé a teoreticky i koncepčně překonané. Takové práce je jistě zcela relevantní uvést jako autoritativní a vlivné zdroje, zároveň je ale důležité je historizovat a kriticky okomentovat). Práce je slabší i v dalším aspektu, jež je častým úskalím diplomových prací, a totiž v provázanosti teoretické a empirické části práce. Dle mého názoru by empirická a teoretická část mohly a měly být provázány daleko více, než v současné chvíli jsou. Teoretická část je také poměrně dlouhá a zabírá téměř dvě třetiny předkládaného textu, což vyniká zejména v porovnání s empirickou částí. Bez ohledu na úspěšnost či neúspěšnost jejich vzájemného provázání by obě části měly být v daleko více vyváženém poměru než jsou. Na druhou stranu tento slabší aspekt nezpochybnuje kompetenci teoretické části jako takové.

Za adekvátní a standardní považuji i metodologickou pasáž práce, kde autorka představuje své výzkumné otázky a konkrétní kvalitativní metodu KDA, s níž v průběhu výzkumu pracovala. Osobně jsem přesvědčená, že využití kritické diskurzivní analýzy byla dobře zvolená metoda a autorka zároveň v empirické části ukazuje, že je s touto metodou schopná pracovat, i když analytickou i komparativní vyčerpání obou dokumentů je dle mého názoru možné nahlížet kriticky. Samotná empirická část práce je podle mého názoru na spíše slabší úrovni, a dá se jistě diskutovat o tom, zda se autorce interpretačně podařilo skutečně „prodat“ vše, co její analýza nabízí (zde bych dodala, zejména v genderovém rozměru interpretace). Tři rámce či analytické úhly pohledu, jež autorka k analýze vybraných dokumentů zvolila (tj. diskurz heteronormativity, diskurz genderového esencialismu a medicínský diskurz), jsou podle mého názoru tak provázané, vzájemně konstitutivní a určující, že není možné vyhnout se redundantním pasážím a argumentům. Pokud by měla autorka více času, dalo by se této provázanosti alespoň využít produktivně ke komparativním analytickým postřehům, jež však v práci víceméně chybí. Práce nicméně jasně odpovídá na stanovené výzkumné otázky a odhaluje, v jakých ohledech a jakými způsoby jsou vybrané dokumenty heteronormativní, genderově esecialistické i příliš medikalizující, a jak těmito provázanými aspekty pomáhají – prostřednictvím předmětu sexuální výchovy – ukotvovat genderové stereotypy v českém vzdělávacím systému.

Celkově tedy práci hodnotím jako velmi dobrou až dobrou. Přes všechnu autorčinu nezpochybnitelnou snahu, rozsah výzkumu a poctivě odvedenou práci se podle mého názoru jedná o spíše průměrnou práci, která má nezpracovaný potenciál a rezervy, jež v práci zůstaly nevyužity. **Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a jako výchozí známku pro obhajobu navrhuji rozmezí mezi dobře a velmi dobře.**